

Bruselj, 23.9.2019
COM(2019) 615 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Rezultati vmesnega ocenjevanja programa ISA²

{SWD(2019) 1615 final}

Kazalo

1. Uvod	2
2. Ozadje	2
3. Skupno razumevanje interoperabilnosti	3
4. Metodologija	4
5. Težave in vprašanja v zvezi z ocenjevanjem	4
6. Ugotovitve	5
6.1. Ustreznost	5
6.2. Uspešnost	6
6.3. Učinkovitost	6
6.4. Skladnost	6
6.5. Dodana vrednost EU	7
6.6. Uporabnost	7
6.7. Trajnost	7
7. Priporočila	7
7.1. Ozaveščanje, ki presega nacionalne uprave	8
7.2. Od rešitev, osredotočenih na uporabnika, k uporabniško usmerjenim rešitvam	8
7.3. Ustvarjanje pogojev za večjo trajnost	9
8. Naslednji koraki	10

1. UVOD

Kot določa sklep o programu ISA²¹, se je 1. januarja 2016 začel izvajati petletni program za interoperabilnostne rešitve in skupne okvire za evropske javne uprave, podjetja in državljane (program ISA²) kot nadaljevanje programa ISA².

V tem poročilu so predstavljene ugotovitve in priporočila vmesnega ocenjevanja programa ISA²³. Na podlagi člena 13(3) sklepa o programu ISA² mora Komisija izvesti to ocenjevanje in do 30. septembra 2019 Evropskemu parlamentu in Svetu sporočiti njegove rezultate.

Komisija je ocenjevanje izvedla s skupino neodvisnih strokovnjakov iz svetovalnega podjetja⁴. Ocenjevanje je nadzorovala medresorska usmerjevalna skupina⁵.

2. OZADJE

Končni cilj programa ISA² je spodbujati na IKT temelječo posodobitev javnega sektorja v Evropi ter olajšati zadovoljevanje potreb podjetij in državljanov z izboljšano interoperabilnostjo evropskih javnih uprav.

Natančneje so cilji programa naslednji:

- pospešiti učinkovito in zmogljivo elektronsko čezmejno in medsektorsko sodelovanje med evropskimi javnimi upravami, podjetji in državljani;
- prispevati k razvoju učinkovitejše, poenostavljene in uporabniku prijazne e-uprave na nacionalni, regionalni in lokalni ravni uprav;
- spodbujati celostni pristop k interoperabilnosti v EU s prepoznavanjem, ustvarjanjem in upravljanjem interoperabilnostnih rešitev ter olajševanjem njihove ponovne uporabe v evropskih javnih upravah. S tem se bo podprlo izvajanje različnih politik in dejavnosti EU.

Za dosego teh ciljev⁶ program izhaja iz dosežkov svojega predhodnika, programa ISA⁷. V njem je hkrati poudarjeno nemoteno vključevanje v širši okvir politike, povezane z digitalizacijo javnih uprav v EU. V zvezi s tem je program ISA² glavni instrument v podporo izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti⁸, ki je bil posodobljen in razširjen, kot je načrtovano v sporočilu o strategiji za enotni digitalni trg za Evropo⁹. Med ostalimi pobudami politik, h katerim prispeva program ISA², so

¹ Sklep (EU) št. 2015/2240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o uvedbi programa za interoperabilnostne rešitve in skupne okvire za evropske javne uprave, podjetja in državljane (program ISA²) kot sredstvo za posodobitev javnega sektorja (UL L 318, 4.12.2015, str. 1).

² Sklep št. 922/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o interoperabilnostnih rešitvah za evropske javne uprave (ISA) (UL L 260, 3.10.2009, str. 20).

³ Podrobnosti postopka ocenjevanja in rezultati so skupaj z ustreznimi dokazili na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije: SWD(2019) 1615 final.

⁴ Ocenjevalna študija neodvisnih strokovnjakov je na voljo na: <https://data.europa.eu/doi/10.2799/13397>

⁵ Člani skupine so bili GD CNECT, DIGIT, EMPL, FISMA, GROW, OP, SG in TAXUD ter Skupno raziskovalno središče.

⁶ Člen 1(1) sklepa o programu ISA² (glej sprotno opombo **Error! Bookmark not defined.**).

⁷ Člen 1(3) sklepa o programu ISA² (glej sprotno opombo **Error! Bookmark not defined.**).

⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski okvir interoperabilnosti – strategija za izvajanje, Bruselj, 23.3.2017, COM(2017) 134 final.

⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija za enotni digitalni trg za Evropo, Bruselj, 6.5.2015, COM(2015) 192 final.

akcijski načrt za e-upravo za obdobje 2016–2020¹⁰, Talinska deklaracija iz leta 2017 o e-upravi¹¹ in uredba o enotnem digitalnem portalu¹².

V praksi se ISA² izvaja od 1. januarja 2016 do 31. decembra 2020 s skupnim proračunom 130,9 milijona EUR. Z njim se financirajo ukrepi, opredeljeni na letni podlagi v letnem tekočem delovnem programu. Upravljanje programa spodbuja tudi sinergije z drugimi programi EU, kot sta instrument za povezovanje Evrope (IPE)¹³ in program za podporo strukturnim reformam¹⁴.

Glavni deležniki programa so evropske javne uprave na vseh ravneh: na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Vendar program vpliva na mnogo širšo skupino deležnikov, vključno s podjetji in državljani EU. Program ISA² je odprt za države članice EU, druge države Evropskega gospodarskega prostora in države kandidatke. Poleg 28 držav članic EU v programu sodelujejo še tri druge države: Islandija, Norveška (od leta 2016) in Črna gora (od leta 2018). Program spodbuja tudi sodelovanje z drugimi državami, ki niso članice EU, ter z mednarodnimi organizacijami in organi.

3. SKUPNO RAZUMEVANJE INTEROPERABILNOSTI

V skladu s členom 1(2) sklepa o programu ISA² „Program ISA² zagotovi skupno razumevanje interoperabilnosti prek evropskega okvira interoperabilnosti (EIF) in njegovega izvajanja v upravah držav članic. Komisija preko programa ISA² spremlja izvajanje EIF.“

V zvezi s tem program ISA² razvija celovit okvir za spremljanje, ocenjevanje in sporočanje napredka, ki so ga države članice in Komisija dosegle pri izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti¹⁵. Zasnova in izvajanje tega okvira spremljanja potekata v okviru dela observatorija nacionalnih okvirov interoperabilnosti (NIFO), ki se financira s programom ISA².

Rezultati izvajanja evropskega okvira interoperabilnosti po vsej EU bodo predstavljeni letno prek spletne preglednice, da bi se tako omogočila boljša podlaga za oblikovanje politik in da bi komunikacija s širšo javnostjo potekala bolj vizualno in intuitivno¹⁶. V praksi je cilj preglednice izboljšati komunikacijo in krepitev zmogljivosti, da bi se države članice bolje zavedale svojega trenutnega položaja pri

¹⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski akcijski načrt za e-upravo za obdobje 2016–2020. Pospešitev digitalne preobrazbe uprave, COM(2016) 179 final.

¹¹ Talinska deklaracija o e-upravi, na ministrskem srečanju med estonskim predsedovanjem Svetu EU 6. oktobra 2017.

¹² Uredba (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. oktobra 2018 o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje dostopa do informacij, do postopkov ter do storitev za pomoč in reševanje težav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 (UL L 295, 21.11.2018, str. 1–38).

¹³ Uredba (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope, spremembi Uredbe (EU) št. 913/2010 in razveljavitvi uredb (ES) št. 680/2007 in (ES) št. 67/2010 (UL L 384, 20.12.2013, str. 129–171).

¹⁴ Uredba (EU) 2018/1671 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o spremembi Uredbe (EU) 2017/825 z namenom povečanja finančnih sredstev programa za podporo strukturnim reformam in prilagoditve njegovega splošnega cilja (UL L 284, 12.11.2018, str. 3–5).

¹⁵ Ta mehanizem za spremljanje zajema tudi izvajanje akcijskega načrta za interoperabilnost, predstavljenega v Prilogi I k sporočilu o evropskem okviru interoperabilnosti, navedenemu v sprotni opombi **Error! Bookmark not defined.**

¹⁶ Preglednica bo leta 2020 na voljo v okviru zbirke „NIFO“ na platformi Joinup.

izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti in da bi se jim pomagalo k lažjemu izpolnjevanju priporočil evropskega okvira interoperabilnosti.

Za doseg te ciljev bo državam članicam dana na voljo zbirka orodij, da bi se zagotovile praktične smernice o izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti z dobrimi praksami in rešitvami.

Okvir spremljanja izvajanja evropskega okvira interoperabilnosti naj bi zagotovil dokazila za prihodnje ocenjevanje evropskega okvira interoperabilnosti, ki bi po prvotnih načrtih moralo biti izvedeno konec leta 2019¹⁷. Da pa bi se državam članicam omogočil realističen časovni okvir, da lahko svoje nacionalne politike o e-upravi, digitalnih storitvah in interoperabilnosti prilagodijo evropskemu okviru interoperabilnosti, in ker širši okvir novega evropskega okvira interoperabilnosti zahteva dodatno notranje in zunanje usklajevanje za doseg splošno sprejetega in celovitega okvira spremljanja, se zdi potrebno preložiti ocenjevanje evropskega okvira interoperabilnosti do leta 2021. Dejansko so ti dejavniki povzročili, da se je postopek zbiranja podatkov začel šele v letu 2019, zato podatki za oceno izvajanja evropskega okvira interoperabilnosti v istem letu niso na voljo.

Poleg tega je s skupnim izvajanjem ocenjevanja evropskega okvira interoperabilnosti in končnega ocenjevanja programa ISA² v letu 2021 mogoče ustvariti številne sinergije, saj je program glavni instrument v podporo izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti.

4. METODOLOGIJA

Vmesno ocenjevanje programa ISA² je temeljilo na kvantitativnih in kvalitativnih podatkih, zbranih z različnimi metodami, kot so teoretične raziskave, javna posvetovanja, ciljne spletne ankete, poglobljeni intervjuji in uvodne delavnice. Dejavnosti posvetovanja so omogočile širšo vključenost različnih deležnikov programa ISA², od predstavnikov držav članic in oddelkov Komisije do državljanov in organizacij za standardizacijo.

Za boljše usmerjanje zbiranja podatkov je bil med 53 ukrepi, razvrščenimi v 9 svežnjev, ki so se do leta 2018 financirali s programom ISA², izbran vzorec 20 ukrepov. Da bi bili izbrani ukrepi večinoma reprezentativni za program, je vzorčenje temeljilo na štirih vnaprej določenih merilih. Hkrati je bilo skupno zbiranje podatkov dopolnjeno s strokovno oceno programa, ki so jo izvedli štirje tehnični strokovnjaki za interoperabilnost.

5. TEŽAVE IN VPRAŠANJA V ZVEZI Z OCENJEVANJEM

Ocenjevanje je bilo osredotočeno na naslednjih sedem glavnih meril¹⁸:

- **Ustreznost** – koliko so cilji programa ISA² še vedno ustrezni glede na nastajajoče potrebe in težave na nacionalni ravni in ravni EU?
- **Uspešnost** – v kakšnem obsegu so bili z rezultati programa ISA² doseženi cilji programa? Ali so določeni vidiki bolj ali manj uspešni od drugih in kaj se lahko naučimo iz tega?

¹⁷ Glej oddelek 6 sporočila o evropskem okviru interoperabilnosti, navedenega v sprotni opombi **Error! Bookmark not defined.**

¹⁸ Glej orodje št. 47 iz zbirke orodij za boljše pravno urejanje Evropske komisije.

- **Učinkovitost** – koliko je bil program stroškovno učinkovit? Kateri vidiki programa so najbolj ali najmanj učinkoviti, zlasti glede uporabljenih virov? Kako uspešen je program glede načrtovanega dela in proračuna?
- **Skladnost** – v kakšnem obsegu so bili ukrepi programa ISA² del „celostnega“ pristopa v okviru programa (notranja skladnost)? V kakšnem obsegu je program ISA² skladen z drugimi ukrepi EU, ki imajo podobne cilje, ter s svetovnimi pobudami na istem področju (zunanja skladnost)?
- **Dodana vrednost EU** – kaj je dodana vrednost programa ISA² v primerjavi s tem, kar bi bilo mogoče razumno pričakovati od ukrepov držav članic na nacionalni, regionalni in/ali lokalni ravni?
- **Uporabnost** – kako dejanski in pričakovani ukrepi in rezultati programa ISA² ustrezajo potrebam, ki naj bi jih zadovoljili?
- **Trajnost** – v kakšnem obsegu sta bili zagotovljeni finančna vzdržnost ter tehnična in operativna trajnost razvitih rešitev, ki se vzdržujejo in delujejo na podlagi programa ISA²?

6. UGOTOVITVE

Na podlagi podatkov, zbranih od 129 deležnikov¹⁹, s katerimi so potekala posvetovanja, ter z obširnimi teoretičnimi raziskavami in ocenami strokovnjakov, vmesno ocenjevanje potrjuje, da je program ISA² uspešen po vseh ocenjevalnih merilih. Vendar je ocena omejena na ukrepe, financirane med letoma 2016 in 2018, zato bo mogoče rezultate tekočih ukrepov ter dolgoročneje rezultate programa ISA² zajeti šele po zaključku programa.

6.1. Ustreznost

Cilji programa ISA² so še vedno ustrezni glede na nastajajoče potrebe in težave na področju interoperabilnosti digitalnih javnih storitev, kar potrjuje, da je program ustrezen. Večina deležnikov, s katerimi so potekala posvetovanja, se strinja, da so težave z upravnimi e-ovirami in prvotno ugotovljene povezane potrebe še vedno upoštevne. Vendar imajo nekateri deležniki (46 od 129) trenutno nekatere dodatne potrebe (kot je na primer bolj predpisujoč pristop k zasnovi interoperabilnih javnih storitev) in težave (vključno z omejenimi viri), kar je mogoče le delno obravnavati s programom ISA².

Posebno pozornost je treba nameniti dodatni potrebi po zagotovitvi več sodelovanja in izmenjav z regionalnimi in lokalnimi upravami, da bi se tako povečala ozaveščenost o interoperabilnosti in uvajanju rešitev ISA² na podnacionalni ravni.

Ozaveščanje javnih uprav o interoperabilnosti je bilo prvo od treh priporočil v končnem ocenjevanju programa ISA²⁰. Program ISA² je skladno s tem pozivom v letu 2017 sprejel svojo strategijo komuniciranja in načrt sodelovanja ter med letoma 2016 in 2018 organiziral 10 večjih dogodkov s povprečno 211 udeleženci na posameznem dogodku. Poleg tega so predstavniki programa ISA² dejavno sodelovali

¹⁹ Iz razlogov zaupnosti in varstva podatkov je skupina za ocenjevanje nosilce ukrepov pozvala, naj stopijo v stik z uporabniki njihovih rešitev kot posredniki pri dejavnostih posvetovanja. Morda je bilo zaradi takega dvostopenjskega pristopa število prejetih odzivov omejeno.

²⁰ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, Rezultati končnega ocenjevanja programa ISA, Bruselj, 1.9.2016, COM(2016) 550 final.

na 60 dogodkih, ki so potekali v istem obdobju. Vmesno ocenjevanje kaže, da so bila ta prizadevanja plodna, saj je večina deležnikov, s katerimi so potekala posvetovanja, navedla, da imajo strokovno znanje o interoperabilnosti (91 od 128) in o programu ISA² (81 od 128). Kljub temu splošnemu zavedanju pa zgoraj izpostavljena dodatna potreba nakazuje, da bi se v programu morale nadaljevati dejavnosti ozaveščanja, usmerjene v regionalne in lokalne uprave ter morda tudi v posredne upravičence, kot so državljani in podjetja.

6.2. Uspešnost

Rezultati, ki so bili doslej doseženi s programom ISA², so usklajeni s cilji programa. Kljub temu se še ne ujemajo povsem s pričakovanimi rezultati, saj se večina ukrepov še izvaja in se rešitve še razvijajo. Na stopnjo uvajanja rešitev vpliva tudi trajanje programa. Zato so bile z ukrepi, ki so se nadaljevali iz preteklih različic programa, dosežene rešitve, ki se zdaj obširneje uporabljajo kot rešitve, ki izhajajo iz ukrepov, določenih v okviru programa ISA².

Pri enem določenem cilju programa ISA² je bilo z ocenjevanjem ugotovljeno, da je program sam po sebi manj učinkovit: tj. pri razvoju učinkovitejše, poenostavljene in uporabniku prijazne e-uprave na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Tukaj lahko države članice dejansko dosežejo velik učinek in tako dopolnijo pobude o interoperabilnosti in digitalizaciji na ravni EU.

Zunanji dejavniki lahko izboljšajo, vendar tudi ogrozijo način, kako program dosega svoje cilje in rezultate. Poziv k vzpostavitvi skupnih standardov in okvirov javnih uprav je zunanji dejavnik, ki prispeva k uspešnosti programa. Nasprotno pa bi lahko institucionalna zapletenost ovirala doseganje interoperabilnosti prek meja in med sektorji.

Nazadnje je bilo pri ocenjevanju ugotovljeno, da so ukrepi programa ISA² večinoma skladni s splošnimi načeli iz člena 4 sklepa o programu ISA² zaradi postopka tekočega delovnega programa, ki zagotavlja, da se načela sistematično upoštevajo pri pripravi delovnega programa.

6.3. Učinkovitost

Izvajanje programa poteka po načrtih; vsi ukrepi bodisi dosegajo bodisi so skoraj dosegli načrtovano raven dela. Kljub temu je zaradi raznolikosti kazalnikov uspešnosti težko oblikovati sklepe o splošni stroškovni učinkovitosti programa. Pri tistih svežnjih programa ISA², kjer je bilo mogoče združiti kazalnike uspešnosti različnih ukrepov, so bili stroški na končnega uporabnika (npr. podjetje, državljane) ocenjeni kot zelo nizki.

Postopek izbire ukrepov, ki se financirajo s programom ISA², se šteje za razmeroma učinkovit. Stroški pri pripravi predloga so razmeroma nizki in zajemajo od 0,07 % do 0,4 % morebitnih sredstev, ki bi lahko bila dodeljena predlogu, ko bo ta sprejet. Ne glede na to bi bilo mogoče postopek izbire še izboljšati s poenostavitvijo tekočega delovnega programa (npr. s prožnejšo predlogo) in uvedbo tematskih razpisov za ukrepe, s čimer bi se zagotovilo, da bi postopek izbire temeljil na ciljnih.

6.4. Skladnost

Kot navajajo deležniki, s katerimi so potekala posvetovanja, so za ukrepe programa ISA² značilne znatne sinergije in omejena prekrivanja. Taka notranja skladnost je v skladu z drugim priporočilom končnega ocenjevanja programa ISA, ki je pozivalo k celostnemu pristopu k interoperabilnosti znotraj programa ISA².

Kar zadeva zunanjo skladnost, je bilo v programu ISA² upoštevano tretje (in zadnje) priporočilo končnega ocenjevanja programa ISA in vzpostavljeno je bilo tesno sodelovanje z drugimi politikami in pobudami EU. Program je spodbujal sinergije z instrumentom za povezovanje Evrope, programom Obzorje 2020 in programom za podporo strukturnim reformam. Program ISA² je povezan tudi s pobudami, kot so enotni digitalni portal, strategija za enotni digitalni trg, akcijski načrt za e-upravo, Talinska deklaracija o e-upravi in tekoči načrt za standardizacijo IKT²¹. Ne glede na to so bila ugotovljena nekatera prekrivanja med določenimi rešitvami v okviru programa ISA² in instrumentom za povezovanje Evrope, ki bi jih bilo mogoče obravnavati z boljšo razmejitvijo področja uporabe posamezne rešitve.

6.5. Dodana vrednost EU

Stopnja usklajevanja, ki se zagotavlja s programom ISA², je ključna za izboljšanje splošne interoperabilnosti med evropskimi javnimi upravami. Poleg tega je 91 od 109 sodelujočih poudarilo, da bi program ISA² svoje cilje lahko dosegel z nižjimi stroški kot primerljive nacionalne ali podnacionalne pobude.

Očitno je program ISA² pomagal izboljšati čezmejno interoperabilnost v EU: (i) program ozavešča o interoperabilnosti med državami članicami, (ii) pripomore k uvrstitvi te teme na nacionalne dnevne rede ter (iii) ustvarja mreže in pospešuje izmenjave. Prav tako je program ISA² pomagal spodbujati skupne politike EU, saj ima osrednjo vlogo pri izvajanju evropskega okvira interoperabilnosti in podpira vzpostavljanje enotnega digitalnega trga.

6.6. Uporabnost

Zadovoljstvo uporabnikov z rešitvami programa ISA² je večinoma pozitivno in le 7 od 110 deležnikov je poročalo o „omejenem zadovoljstvu“. Ker se program še izvaja, naj bi se uvajanje rešitev programa ISA² predvidoma povečalo, s tem pa naj bi se izboljšal način, kako rešitve zadovoljujejo potrebe uporabnikov, zaradi česar bi se posledično povečalo tudi splošno zadovoljstvo uporabnikov.

6.7. Trajnost

Iz posvetovanj z deležniki izhajajo mešane povratne informacije o trajnosti rešitev programa ISA². Medtem ko je 66 od 84 sodelujočih prepričanih, da bodo rezultati programa trajni tudi brez prihodnjega financiranja, več kot 55 od 85 sodelujočih meni, da bi lahko potreba po operacijah in stroški vzdrževanja, ki so potrebni za rešitve, negativno vplivali na zmožnost, da se z rešitvami programa ISA² uresničijo njihovi rezultati, če bi bil program ukinjen.

Deležniki se sicer strinjajo, da ima program ISA² osrednjo vlogo pri izboljševanju interoperabilnostnega okolja v EU, brez njega pa bi bila ogrožena prizadevanja evropskih javnih uprav za izboljšanje interoperabilnosti in spodbujanje na IKT temelječe posodobitve javnega sektorja v Evropi.

7. PRIPOROČILA

Iz vmesnega ocenjevanja izhaja pozitivna slika dosedanje uspešnosti programa ISA². Ugotovljena pa so bila tudi področja za morebitne izboljšave. Ti vidiki programa so obravnavani v spodnjih priporočilih, v katerih so opredeljeni tudi kratkoročni in

²¹ Glej: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/rolling-plan-ict-standardisation>

dolgoročni ukrepi. Kratkoročni ukrepi so tisti, ki bi jih bilo mogoče upoštevati v zadnjem tekočem delovnem programu ISA² v letu 2020 in v prehodnem obdobju do določitve novega večletnega finančnega okvira²². Pri dolgoročnih ukrepih bi bilo potrebnih več let, da bi se pokazali rezultati.

7.1. Ozaveščanje, ki presega nacionalne uprave

Komisija bo prek programa ISA² nadaljevala prizadevanja za ozaveščanje evropskega javnega sektorja o interoperabilnosti, kar je ključni dejavnik za omogočanje digitalizacije, zlasti z zagotavljanjem več sodelovanja z regionalnimi in lokalnimi upravami pri tem delu.

Za začetek bi bilo treba zasnovati ciljne promocijske dejavnosti, ki poudarjajo koristi (ponovne) uporabe interoperabilnostnih rešitev programa ISA². Za utemeljitev tega sporočila bi bilo mogoče v letu 2020 izvesti študije za količinsko opredelitev učinka nekaterih rešitev ISA² na učinkovitost in produktivnost javnih uprav.

V zadnji fazi programa ISA² bi bilo treba še več poudarka nameniti zagotavljanju, da javne uprave, akademska sfera in zainteresirani strokovnjaki med seboj izmenjujejo dobre prakse. Z nedavno uvedenim ukrepom interoperabilnostne akademije naj bi se oblikovalo tudi primerno gradivo za usposabljanje.

Da bi se povečal učinek zgoraj predlaganih ukrepov, bi morali nosilci ukrepov programa ISA² še dodatno izkoristiti morebitne vplivne posameznike (kot so raziskovalci in predani javni uslužbenci) in ustvariti skupnost ambasadorjev interoperabilnosti.

Dolgoročno bi bilo treba na temelju interoperabilnosti zgraditi svetovalne zmogljivosti. Te bi deležnikom pomagale izbrati ustrezne interoperabilnostne rešitve, ki bi zadovoljile njihove potrebe, hkrati pa bi se s tem zagotovile podporne storitve in tehnična pomoč za učinkovito izvajanje rešitev.

7.2. Od rešitev, osredotočenih na uporabnika, k uporabniško usmerjenim rešitvam

Za povečanje svoje uporabnosti bi se lahko s programom ISA² izboljšala kakovost njegovih obstoječih rešitev, tako da bi se bolje upoštevale potrebe uporabnikov. Ta pristop bi lahko bil prevladujoč med izvajanjem zadnjega delovnega programa ISA² in bi tako spodbujal načelo evropskega okvira interoperabilnosti o osredotočenosti na uporabnika tako v Komisiji kot tudi v državah članicah.

Vendar je v prihodnjih letih priporočljivo preiti s paradigme, osredotočene na uporabnika, na uporabniško usmerjeno paradigmo, pri kateri uporabniki postanejo vključeni v fazo oblikovanja interoperabilnostne rešitve. Interoperabilnostni inkubator bi lahko spodbujal tak proces soustvarjanja, ki bi omogočil preskušanje novih, uporabniško usmerjenih rešitev in razvoj prototipov v varnem okolju. Inkubator bi pripomogel k uvajanju nastajajočih tehnologij in izmenjavi inovativnih praks med pionirskimi javnimi upravami.

Kar zadeva prvi dve priporočili iz tega poročila, digitalna strategija Komisije²³ dokazuje, da Komisija izpolnjuje svoje obljube: interoperabilnost in osredotočenost na uporabnika sta med ključnimi načeli strategije, evropski okvir interoperabilnosti

²² Glej: https://ec.europa.eu/commission/future-europe/eu-budget-future_sl.

²³ Sporočilo Komisiji, Digitalna strategija Evropske komisije – Digitalno preoblikovana, k uporabniku usmerjena in podatkovno vodena Komisija, Bruselj, 21.11.2018, C(2018) 7118 final.

pa je ena od njegovih referenčnih točk. Poleg tega ima program ISA² osrednjo posvetovalno vlogo pri tekočem izvajanju strategije in Komisiji na različnih področjih politike pomaga pri posodabljanju njenih obstoječih sistemov IT in razvoju novih digitalnih rešitev s ciljem interoperabilnosti.

7.3. Ustvarjanje pogojev za večjo trajnost

Pri ocenjevanju dodane vrednosti EU in trajnosti programa ISA² je bilo pri vmesnem ocenjevanju ugotovljeno, da ima program ključno vlogo pri vzpostavljanju enotnega interoperabilnostnega okolja v evropskem javnem sektorju. Program ISA² prav tako pomaga pri razvoju in uvajanju čezmejnih in medsektorskih digitalnih rešitev med upravami držav članic. Pomaga tudi pri širjenju skupnih politik, saj slednje precej temeljijo na medsebojno povezanih in interoperabilnih omrežjih in sistemih.

Po zaključku programa ISA² je treba nujno ohraniti in povečati zmožnost evropskih javnih uprav za medsebojno sodelovanje pri doseganju vzajemno koristnih ciljev, ki vključujejo izmenjavo informacij in znanja, kar je v središču interoperabilnosti na splošno. Za to sta potrebna močna politična zavezanost in trdno financiranje. Kar zadeva politično zavezanost, so ministri, odgovorni za e-upravo v vsej Evropi, v Talinski deklaraciji o e-upravi potrdili, da so zavezani vzpostavitvi na državljane osredotočenih javnih storitev s privzeto digitalno zasnovo in doseganju vizije iz evropskega okvira interoperabilnosti. Prihodnje financiranje interoperabilnosti je predvideno v programu za digitalno Evropo²⁴, ki je eden od sektorskih predlogov Komisije v okviru zakonodajnega svežnja večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027.

Poleg tega bi lahko Komisija na podlagi sinergij, ustvarjenih med programom ISA² in drugimi programi EU, spodbujala evropski okvir interoperabilnosti in interoperabilnost na splošno ter olajševala splošno ponovno uporabo rešitev programa ISA². Hkrati bi lahko ta pristop privedel do učinkovitega in racionaliziranega upravljanja programov v podporo prihodnjemu izvajanju predloga programa za digitalno Evropo.

Vzporedno s pripravami na določitev novih programov v okviru večletnega finančnega okvira je priporočljivo raziskati možnosti za povečanje trajnosti rezultatov, doseženih z obstoječimi rešitvami programa ISA². Analizirati bi bilo treba izvedljivost in stroške različnih trajnostnih ukrepov, Komisija pa bi morala vlagati vanje. Komisija bi lahko na primer razmislila o prenosu nekaterih rešitev programa ISA² na odprtokodne skupnosti ali o spodbujanju podjetij, naj oblikujejo storitve na podlagi prosto dostopnih rešitev programa ISA² v okviru javne licence Evropske unije (EURL)²⁵.

Nazadnje bi bilo po mnenju Komisije morda koristno izvesti poglobljeno oceno utemeljitve in učinkov morebitnega zavezujočega instrumenta interoperabilnosti. Taka ocena bi morala temeljiti na ugotovitvah končnega ocenjevanja programa ISA² in dokazilih, ki bodo zbrana pri ocenjevanju izvajanja evropskega okvira interoperabilnosti v letu 2021.

²⁴ Predlog uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027, Bruselj, 6.6.2018, COM(2018) 434 final.

²⁵ Glej: <https://eurl.eu/>

8. NASLEDNJI KORAKI

Komisija bo pri tekočem izvajanju programa ISA² posebno pozornost namenila zgoraj navedenim ugotovitvam in priporočilom ter jih analizirala, da bi potrdila in obravnavala navedena vprašanja, po potrebi v tesnem sodelovanju z državami članicami. Ugotovitve in priporočila iz vmesnega ocenjevanja programa ISA² bodo hkrati podlaga za prehod na nove programe večletnega finančnega okvira.